

Forslag til endringer i bestemmelser om økonomistyring i staten

Innhold

1	Klargjøring av begrepet «statlig virksomhet»	2
2	Endringer i publiseringskrav	2
2.1	Tydeligere frist for å publisere årsrapporten	2
2.2	Endret frist for å publisere revisjonsberetningen	2
2.3	Klargjøring av kravet om å publisere tildelingsbrev	3
2.4	Nytt krav om å publisere departementets instruks til underliggende virksomhet	3
3	Endringer i kravene til transaksjonskontroller ved utbetalinger	4
3.1.	Adgang til å la andre ivareta autorisasjonen av betalingsoppdrag	4
3.2.	Adgang til å la innleid personell ivareta økonomioppgavene bestilling og attestasjon....	6
3.3.	Krav til intern arbeidsdeling – registrering av opplysninger om betalingsmottakere.....	6
3.4.	Kontroll av at attestasjon og utført budsjett disponeringsmyndighet er dokumentert.....	7
3.5.	Andre kommentarer til forslagene til endringer i kravene til transaksjonskontroller.....	7
4	Regulering av mellomværendet med statskassen	9
5	Regulering av utlegg, utgiftsdeling og refusjon av slike utbetalinger	11
6	Endringer i kravene til bokføring, dokumentasjon og oppbevaring.....	12
7	Krav om å tilby elektronisk faktura ved salg av varer og tjenester	14
8	Endret beløpsgrense for registrering av eiendeler	14
9	Kravene til statlige tilskudd og stønader	14

1 Klargjøring av begrepet «statlig virksomhet»

Regjeringen har besluttet en definisjon av begrepet «statlig virksomhet». Definisjonen lister opp hvilke kriterier en statlig virksomhet skal oppfylle, i hovedsak basert på dagens praksis og gjeldende krav i økonomiregelverket. Kriteriene er fra 11. april 2019 obligatoriske å benytte ved beslutninger om å opprette, avvikle og omorganisere statlige virksomheter, og definisjonen skal legges til grunn for registreringen av forvaltningsorganer under departementene i Enhetsregisteret. I den grad det er nødvendig, uten at det har presedensvirkning, er det gjort unntak for eksisterende statlige virksomheter som ikke oppfyller kriteriene. Kriteriene som statlige virksomheter skal oppfylle vil bli tatt inn i kapittel 1 i bestemmelser om økonomistyring av staten.

Spørsmål 1: Har departementene forslag til språklige justeringer og klargjøringer av kriteriene?

2 Endringer i publiseringskrav

2.1 Tydeligere frist for å publisere årsrapporten

Nye krav til innhold og publisering av årsrapportene fra statlige virksomheter ble fastsatt ved endringer i økonomiregelverket i 2013, med virkning fra regnskapsåret 2014. Direktoratet for økonomistyring (DFØ) har på oppdrag fra Finansdepartementet evaluert innholdet i et utvalg årsrapporter for årene 2014–2016, og har sammenlignet dem med årsrapporter i 2012. Resultatet av evalueringen er presentert i rapporten *Status for og utvikling av innholdet i statlige virksomheters årsrapport til departementene* (DFØ-rapport 1/2018 som er tilgjengelig på DFØs nettsider).

Blant annet på grunnlag av denne evalueringen, legges det opp til å endre kravet til publisering i bestemmelser om økonomistyring i staten («bestemmelsene») punkt 1.5.1 og 2.3.3, og i Finansdepartementets rundskriv R-115 *Utarbeidelse og avleggelse av statlige virksomheters årsregnskap*. Dagens formulering «1. mai eller så snart den er behandlet i styringsdialogen mellom departementet og virksomheten» har blitt misforstått av flere. Det foreslås derfor at setningen forenkles ved at henvisningen til styringsdialogen tas ut. Et enkelt og tydelig krav er viktig for at kravet skal bli korrekt forstått og etterlevd. En slik endring av kravet er ikke til hinder for at departementene om ønskelig kan gi føringer overfor underliggende virksomheter om tidspunktet for publisering av årsrapporten, så lenge fristen 1. mai overholdes.

Spørsmål 2: Vil forslaget om å sette fristen 1. mai uten å hensynta styringsdialogen være hensiktsmessig?

2.2 Endret frist for å publisere revisjonsberetningen

Krav om at virksomhetene skal publisere revisjonsberetningen fra Riksrevisjonen ble tatt inn i Finansdepartementets rundskriv R-115 *Utarbeidelse og avleggelse av statlige virksomheters årsregnskap* høsten 2015 og gjort gjeldende fra og med årsregnskapet for 2015 (i punkt 4.2

Krav til avleggelse, oversendelse og publisering). I brev til departementene av 1.2.2017 om offentliggjøring av revisjonsberetning skriver Riksrevisjonen blant annet:

«I samforståelse med Stortinget åpner Riksrevisjonen fra 2017 for at Riksrevisjonens revisjonsberetninger til årsregnskapet kan offentliggjøres samtidig med at virksomhetene og departementene offentliggjør sine regnskaper. (...)

Det er viktig at både regnskap og revisjonsberetning blir gjort tilgjengelig for allmennheten samlet. Riksrevisjonen vil derfor oppfordre til at revisjonsberetningen gjøres tilgjengelig sammen med regnskapet på virksomhetenes og departementenes hjemmesider.»

Et justert publiseringskrav for revisjonsberetningen er på bakgrunn av oppfordringen fra Riksrevisjonen innarbeidet i punkt 1.5.1 og 2.3.3 i bestemmelsene (i tillegg vil rundskriv R-115 bli endret tilsvarende):

- Tidsfristen for publisering av revisjonsberetningen foreslås satt til 1. mai. Beretningen skal publiseres på virksomhetens nettsider sammen med årsrapporten (for departementene sammen med årsregnskapet).
- Revisjonsberetninger for underliggende virksomheter skal også publiseres på departementets nettsider.

Dersom revisjonsberetningen fra Riksrevisjonen ikke er mottatt innen publiseringsfristen 1. mai, skal beretningen publiseres så snart den foreligger.

Spørsmål 3: Er det foreslåtte justerte kravet til publisering av revisjonsberetningen hensiktsmessig utformet?

2.3 Klargjøring av kravet om å publisere tildelingsbrev

Det er ved endringer i punkt 1.4 og 2.3.2 i bestemmelsene klargjort at publiseringskravet for tildelingsbrevene også gjelder for eventuelle supplerende tildelingsbrev. Dette er i tråd med Finansdepartementets tolkningsuttalelse fra 2015 (tilgjengelig på DFØs nettsider under [Tolkningsuttalelser til økonomiregelverket](#)).

2.4 Nytt krav om å publisere departementets instruksjer til underliggende virksomhet

Ifølge reglement for økonomistyring § 3 og bestemmelsene punkt 1.2 skal departementet fastsette instruksjer for underliggende virksomheter. Formålet med instruksjen er å delegere myndighet og beskrive virksomhetens ansvar, herunder med eventuelle forutsetninger og krav til virksomhetens interne systemer for økonomi- og virksomhetsstyring.

Det foreslås å stille krav om at instruksjen fra departementet til underliggende virksomhet skal publiseres, og at publiseringen skal skje både på departementets og virksomhetens nettsider, se tilføyelser i bestemmelsene punkt 1.2 og 2.2. Instruksjen, tildelingsbrevet og årsrapporten er de tre viktigste styringsdokumentene i etatsstyringen. For tildelingsbrevet og årsrapporten har det fra 2014 vært krav om publisering både på departementets og virksomhetens nettsider (jf. bestemmelsene punkt 1.4, 1.5.1, 2.3.2 og 2.3.3). Forslaget om at

også instruksen skal publiseres, innebærer at alle de tre nevnte styringsdokumentene blir gjort tilgjengelig på nettsidene.

Det fremgår av bestemmelsene punkt 1.2 at departementets instruks skal beskrive de innbyrdes forhold mellom departementet, eventuelt styre og virksomhetslederen. Dersom departementet for virksomheter med styre velger å fastsette en egen instruks for styret (i tillegg til en instruks for virksomheten som sådan), omfattes også instruksene til styret av det foreslåtte publiseringskravet.

Instruksene oppdateres ved behov og kan gjelde for en periode på flere år. Det er derfor ikke stilt krav til tidspunkt for når instruksene skal publiseres. Det legges til grunn at det er den til enhver tid gjeldende versjonen av instruksene som er publisert.

Spørsmål 4: Bør det være krav om å publisere departementets instruks til underliggende virksomheter?

Spørsmål 5: Er det foreslåtte kravet til publisering av departementets instruks hensiktsmessig utformet?

3 Endringer i kravene til transaksjonskontroller ved utbetalinger

DFØ har på oppdrag fra Finansdepartementet vurdert sikkerhet og effektivitet i dagens regelverk for statlige utbetalinger. Gjennomgangen tar utgangspunkt i at statlige virksomheter skal ha sikre og effektive utbetalingsprosesser, der utbetalingene skjer i samsvar med gjeldende lover, regler og avtaler. Videre er det lagt til grunn at staten skal ha meget lav risikotoleranse når det gjelder feil i utbetalingene. DFØs gjennomgang er tilgjengelig på [deres nettsider](#).

Hovedvurderingen fra DFØ etter gjennomgangen er at kravene til utbetalinger i bestemmelser om økonomistyring i staten i hovedsak har en god innretning, med en rimelig avveining mellom hensynene til sikkerhet og effektivitet. Det er imidlertid noen tema der det etter tilbakemeldinger fra statlige virksomheter foreslås å gjøre endringer for å kunne tilrettelegge bedre for effektive utbetalingsprosesser, se videre omtale. Tilbakemeldingene har også synliggjort at det er behov for å være tydeligere i formuleringen av noen krav i regelverket.

3.1. Adgang til å la andre ivareta autorisasjonen av betalingsoppdrag

En viktig avveining i økonomiregelverket er hvilke økonomioppgaver en virksomhet må ivareta selv, og hvilke oppgaver som kan overlates til en annen statlig virksomhet eller til en tjenesteyter («ekstern arbeidsdeling»). Dette er regulert først og fremst i bestemmelsene punkt 4.5 *Organisering av økonomioppgaver*. Her omtales tre arbeidsdelingsmodeller, hvor den første gjelder samarbeid mellom statlige virksomheter om økonomioppgaver, mens de to andre gjelder forholdet mellom virksomheten og tjenesteytere. Endringsforslagene gjelder den første og den tredje arbeidsdelingsmodellen.

Det foreslås å utvide adgangen til å avtale at en annen statlig virksomhet eller en statlig tjenesteyter ivaretar autorisasjon av betalingsoppdrag, slik at denne ikke lenger vil gjelde bare for små virksomheter (se endringer i bestemmelsene punkt 2.6 og 3.7.3.3). Det foreslås samtidig å fjerne kravet om godkjenning fra overordnet departement av slike avtaler om autorisasjon (departementet kan likevel fortsatt velge å gi instruksjoner etter bestemmelsene punkt 1.2). Forslaget innebærer at økonomiregelverket ikke vil være til hinder for at departementer og andre virksomheter som i dag benytter en statlig tjenesteyter til å ivareta autorisasjonen, kan videreføre dette opplegget (uten behov for å få innvilget unntak fra regelverket). Forslaget åpner også for flere valgalternativer og mulige ressursbesparelser for andre virksomheter når det gjelder å ivareta kravene til autorisasjon av betalingsoppdrag.

For å sikre at virksomheten har foretatt nødvendige kontroller *før* betalingsprosessen starter (og dermed også før autorisasjonen), er det i punkt 3.7.3.2 tatt inn en ny presisering om at utøvd budsjett disponeringsmyndighet og attestasjon skal være dokumentert før en transaksjon tas med i et betalingsoppdrag (jf. omtale i punkt 3.4 nedenfor). Formålet med autorisasjonen blir da å sikre at det ikke skjer endringer i transaksjonene fra tidspunktet for oversendelse av betalingsoppdrag til banken og frem til utbetaling. Det er i tråd med dette presisert i punkt 3.7.3.3 at det er betalingsoppdraget som ved autorisasjonen skal sammenholdes med informasjon fra bankens system. Dersom de konkrete autorisasjonskontrollene som økonomiregelverket stiller krav om ikke viser avvik, vil virksomheten eller den statlige tjenesteyteren som ev. har fått slik fullmakt, godkjenne at utbetaling skjer på angitt tidspunkt og at virksomhetens arbeidskonto i banken blir belastet.

Det inngår også i forslaget et krav om at virksomheten skal foreta en vurdering av internkontrollen før den eventuelt inngår avtale med andre om autorisasjon av betalingsoppdrag. I dette ligger det at virksomheten skal ha vurdert om opplegget for internkontroll er tilpasset risiko og vesentlighet, jf. krav i bestemmelsene punkt 2.4 (blant annet i første og nest siste avsnitt).

Det er for øvrig foreslått å stryke et krav i andre avsnitt i punkt 3.7.3.4 om at informasjon i avregningsreturen skal benyttes til kontroll mot utbetaling i bank. Det vurderes som tilstrekkelig at det etter bestemmelsene punkt 4.4.6 er krav om periodiske avstemminger av bankkontoen, sammen med krav i punkt 3.7.3 om sikker elektronisk overføring mellom bank og virksomhet og at informasjonen i avregningsreturen benyttes til oppdatering av økonomisystemet (bokføring).

Spørsmål 6: Bør adgangen til å avtale at en annen statlig virksomhet eller en statlig tjenesteyter ivaretar autorisasjonen av betalingsoppdrag utvides til å gjelde for alle statlige virksomheter, i tråd med det foreslåtte opplegget?

Spørsmål 7: Er det foreslåtte kravet om at utøvd budsjett disponeringsmyndighet og attestasjon skal være dokumentert før en transaksjon tas med i et betalingsoppdrag, hensiktsmessig?

3.2. Adgang til å la innleid personell ivareta økonomioppgavene bestilling og attestasjon

Økonomiregelverket stiller krav til at visse transaksjonskontroller skal utføres av ansatte i virksomheten. Dette begrenser både adgangen til å overlate oppgaver til eksterne, jf. punkt 3.1 over, og adgangen til å bruke innleid personell til å ivareta bestemte oppgaver. Etter dagens regelverk gjelder dette utøvelse av budsjett disponeringsmyndighet, attestasjon og effektivering av bestillinger, som alle skal ivaretas av ansatte i virksomheten (med et par mindre unntak), se bestemmelsene punkt 2.5.2.1, 2.5.2.2 og 5.3.3.

Det foreslås å endre kravene slik at bestilling av varer og tjenester og attestasjon kan ivaretas av innleid personell. Med bestilling menes her å gjennomføre bestillinger i tilfeller der en annen ansatt allerede har utøvd budsjett disponeringsmyndighet, f.eks. bestillinger innenfor avtaler som virksomheten har inngått. Endringene vil gjøre at virksomheter som i noen tilfeller har behov for å leie inn personell f.eks. til å ivareta prosjekt- eller byggeledelse, kan legge opp mer effektive transaksjonskontroller ved at de slipper at både en ansatt og en innleid må inn på de samme oppgavene. I enkelte slike tilfeller kan også innleid personell ha bedre grunnlag enn ansatte for å utføre attestasjonsoppgaven. Virksomhetene vil etter forslaget måtte vurdere risiko og kontrollopplegg før de eventuelt lar innleid personell ivareta denne oppgaven.

Det er også tatt inn en presisering av at virksomheten, dersom den velger å la andre enn ansatte med budsjett disponeringsmyndighet effektuere bestillinger, skal ha etablert systemer og rutiner som sikrer at bestillingene gjennomføres i tråd med den foretatte budsjett disponeringen. Kravet gjelder både ved bestillinger gjort av ansatte og av innleid personell. Det er en risiko for avvik mellom budsjett disponering og bestilling i slike tilfeller. Virksomheten må vurdere denne risikoen.

Kravet om at budsjett disponering skal ivaretas av ansatte er holdt uendret (jf. bestemmelsene punkt 2.5.2.1). Dette er en viktig forutsetning for å kunne endre dagens krav om at kun ansatte kan bestille og attestere utbetalinger. Risikoen for feil og mangler er vurdert å forbli noenlunde uendret så lenge fullmaktene til å forplikte virksomheten blir ivarettatt av ansatte, og at de øvrige oppgavene gjøres på grunnlag av godkjent budsjett disponering.

Spørsmål 8: Er det hensiktsmessig å endre kravene slik at innleid personell (i tillegg til ansatte) kan ivareta henholdsvis bestilling av varer og tjenester og attestasjon for virksomheten?

3.3. Krav til intern arbeidsdeling – registrering av opplysninger om betalingsmottakere

Det foreslås å stille nye krav ved registrering av informasjon om betalingsmottakere, fordi det er en risiko for feil, mangler og misligheter som kan knyttes til mangel på intern arbeidsdeling. Dagens økonomiregelverk inneholder ikke konkrete krav til arbeidsdeling som gjør at en ansatt som har utøvd budsjett disponeringsmyndighet, ikke samtidig kan

attestere for utgiften (ved transaksjoner som gjelder små beløp) og stå for registrering av informasjon om betalingsmottaker (inkl. bankkontonummer). Ansatte med budsjett disponeringsmyndighet kan ut fra dette potensielt ivareta mange ulike oppgaver i transaksjonshåndteringen og få vide fullmakter. Den enkelte virksomhet må vurdere hvordan internkontrollen bør legges opp og om den er tilpasset risiko og vesentlighet (slik regelverket stiller krav om), herunder hva som er en forsvarlig arbeidsdeling. Selv om vårt inntrykk er at virksomhetene generelt har gode opplegg på dette punktet, foreslås det å gjøre de felles kravene i økonomiregelverket tydeligere.

Kravene til intern arbeidsdeling foreslås ut fra dette endret slik at ansatte med budsjett disponeringsmyndighet ikke kan ivareta oppgaver med å registrere og endre opplysninger om betalingsmottakerne (for eksempel registrere nye leverandører og endre bankkontonummer). Ved anskaffelser skal den som bestiller en vare eller tjeneste, heller ikke kunne registrere eller endre slik informasjon.

Denne presiseringen er innarbeidet i sammenheng med omtalen av oppgaven som skal utføres, dvs. i omtalen i kapittel 5, 6 og 7 (i punktene 5.2.4.1, 5.3.3, 6.3.8.1 og 7.3.9.1).

Spørsmål 9: Er det hensiktsmessig å stille krav om at ansatte med budsjett disponeringsmyndighet ikke skal ivareta oppgaver med å registrere og endre opplysninger om betalingsmottakere?

3.4. Kontroll av at attestasjon og utført budsjett disponeringsmyndighet er dokumentert

Utøvd budsjett disponeringsmyndighet og attestasjon skal dokumenteres, jf. bestemmelsene punkt 2.5.1. Økonomiregelverket er imidlertid ikke helt tydelig på når dokumentasjonen skal foreligge. Dette foreslås tydeliggjort slik at både budsjett disponering og attestasjon skal dokumenteres *før* utbetaling kan finne sted. Dette gjøres for å redusere risiko for feil, mangler og misligheter. Kravet er innarbeidet i bestemmelsene punkt 3.7.3.2 *Produksjon og overføring av betalingsoppdrag*.

Den nye formuleringen samsvarer med det gjeldende økonomiregelverket, selv om det der som nevnt ikke er eksplisitt uttrykt (jf. blant annet krav i bestemmelsene punkt 5.3.5 til elektronisk fakturabehandling og krav i punkt 5.2.4 ved utbetaling av lønn). Kravet er vurdert til å samsvare med hvordan de aller fleste virksomhetene har innrettet seg i praksis.

3.5. Andre kommentarer til forslagene til endringer i kravene til transaksjonskontroller

I tillegg til regelverksendringene som er omtalt i punkt 3.1–3.4, gjøres det oppmerksom på følgende endringer:

- I hele dokumentet er "tilsatt" og "tilsetting" endret til "ansatt" og "ansettelse". Dette er en tilpasning til begrepsbruken i statsansatteloven av 2017.

- Punkt 2.5.2.1 *Budsjettdisponeringsmyndighet* er søkt gjort tydeligere blant annet ved å endre rekkefølgen i teksten. Det er også klargjort at utbetaling av lån til andre skal bekreftes av en ansatt med budsjettdisponeringsmyndighet (dette innebærer ingen realitetsendringer).
- I punkt 2.5.2.2 *Attestasjon* er det gjort flere endringer, se omtale i punkt 3.2 og 3.4 over. I tillegg er det i andre avsnitt tatt inn en kort omtale som dekker alle typer utbetalinger (lønn, anskaffelser, tilskudd og stønader, utlån og tilbakebetalinger). Hensikten er å gjøre det tydeligere hva som ligger i attestasjonsoppgaven og hva som er sammenhengen mellom en attestasjon og attestasjonskontrollene (at en attestasjon bygger på at bestemte kontroller er utført). Begrepet «bekrefte» er brukt om attestasjonen for å formidle viktigheten av attestasjonen og ansvaret som ligger til oppgaven. Det er, tilsvarende som ved budsjettdisponering, tatt inn at lån er blant utbetalingene som skal attesteres. Felles for kravene til attestasjonskontroller i kapitlene 5 til 7 er for øvrig at kontrollene dels er rettet mot den økonomiske forpliktelsen for virksomheten (i form av avtale, bestilling, vedtak mm.), og dels mot hva som er mottatt eller utført av den som utbetalingen går til (i form av leverte varer og tjenester, utførte timeverk, oppfyllelse av vilkår ved tilskudd mm.).
- Omtalen i punkt 5.3.5.2 første avsnitt bokstav c av attestasjonskontroller ved utgifter til varer og tjenester er klargjort, blant annet ved å stryke noen betingelser. Ved disse endringene samsvarer kontrollkravet bedre med dagens krav i punkt 2.5.2.2 første avsnitt bokstav a.
- Kontroll av at beløpet er riktig kontert er tatt ut som en av attestasjonskontrollene (som har inngått som skal-krav i grunnlaget for å kunne attestere). Endringen gir virksomheten rom for å vurdere hvordan kontrollen av konteringen bør organiseres, herunder mulighet til å avtale at en tjenesteyter ivaretar deler av denne kontrollen (som artskonto etter standard kontoplan). Det vil fortsatt gjelde krav om at konteringen skal kontrolleres før bokføring kan finne sted (jf. bestemmelsene punkt 2.5.2.3). Ved at kontroll av konteringen ikke lenger er en obligatorisk del av kontrollene som inngår i attestasjonen, blir det noe enklere å utvikle løsninger der attestasjonen kan gjøres maskinelt, dvs. på grunnlag av maskinelle attestasjonskontroller ved bruk av funksjonalitet i virksomhetens økonomisystem (som etter regelverket kan driftes av virksomheten selv eller av en tjenesteyter).
- Omtalen av organisering av økonomioppgaver er flyttet fra punkt 4.5 til nytt punkt 2.6 (dagens punkt 2.6 om evaluering blir da punkt 2.7). Bakgrunnen for flyttingen er at omtalen passer bedre i kapittel 2 om virksomhetens interne styring enn i kapittel 4 som primært omtaler bokføring og økonomisystemet. I kapittel 2 henger kravene til organisering av økonomioppgavene sammen med omtale i punkt 2.2 av myndighet og ansvar og i punkt 2.4 og 2.5 av internkontroll og transaksjonskontroller.
- Kravet i punkt 4.5.1 bokstav c om at godkjenning av rapportering til Finansdepartementet (dvs. statsregnskapet) og overordnet departement skal utføres av ansatte i virksomheten, foreslås tatt ut som et eget krav. Hensikten med kravet er å tydeliggjøre virksomhetens ansvar for kvaliteten på rapporteringen, og dette blir ivare tatt gjennom andre krav i regelverket. Fra 2014 gjelder tydeligere krav til årsrapporten med årsregnskap, med krav til signatur og bekreftelse av virksomhetslederen (jf. bestemmelsene punkt 2.3.3, 3.4.1 og 3.4.3). Videre er det i

punkt 4.4 over foreslått å tydeliggjøre krav om at virksomheten skal ha foretatt kontroller av transaksjonene før utbetaling og rapportering. Endelig stilles det i bestemmelsene også krav til avstemming og dokumentasjon av rapportering til statsregnskapet (punkt 3.5.1) og krav til internkontroll, herunder når det gjelder regnskap og transaksjoner (punkt 2.4).

Spørsmål 10: Har departementet andre kommentarer til helheten og enkeltforslagene til endringer i kravene i økonomiregelverket til transaksjonskontroller ved utbetalinger?

4 Regulering av mellomværendet med statskassen

Finansdepartementet sendte i oktober 2017 på høring til departementene og Riksrevisjonen et [forslag til normering av regler for regnskapsmessig håndtering av mellomværendet med statskassen](#). Oppfølgingen av høringen er omtalt i Gul bok 2019, avsnitt 8.3, der det blant annet fremgår at det legges opp til at nye regler skal gjelde fra budsjettåret 2020.

Oppfølgingen er også omtalt i Finansdepartementets rundskriv R-9/2018 *Retningslinjer for materialet til regjeringens konferanse i mars om statsbudsjettet for 2020* (punkt 2.10 og vedlegg 5). Departementene er der bedt om å anslå eventuelle budsjettmessige konsekvenser av forslagene og vurdere konsekvenser for utformingen av romertallsfullmakter.

Statsbudsjettet og statsregnskapet følger som hovedregel kontantprinsippet. Det betyr at betalingstidspunktet styrer regnskapsføringen. Mellomværendet med statskassen er et uttrykk for enkelte unntak fra kontantprinsippet. Mellomværendet viser om en statlig virksomhet har penger til gode fra statskassen eller skylder penger til statskassen. Hva som inngår i mellomværendet med statskassen har tidligere ikke vært tydelig nok regulert, verken i Stortingets bevilgningsreglement eller i økonomiregelverket. De nye retningslinjene vil tydeliggjøre grunnlaget for at det oppstår et mellomværende og gi mer ensartet regnskapsføring.

Den gjennomførte høringen viser generelt bred tilslutning til forslagene. På grunnlag av innspill i høringen er det gjort noen endringer i reguleringen fra det opprinnelige forslaget. Reglene gir tydeligere føringer for virksomhetene ved at de omtaler hva som *skal* inngå i mellomværendet (i forslaget i høringen ble det brukt *kan*). Videre er sammenhengen mellom mellomværendet og unntak fra kontantprinsippet og fra kravene om å plassere statlige midler på konsernkonto i Norges Bank, klargjort ved ny tekst i bestemmelsene punkt 3.4.2 og 3.5.2. Endelig er det på bakgrunn av høringssvar også gjort endringer for forskuddsinnbetalinger, der det nå foreslås at den regnskapsmessige behandlingen ikke skal avhenge av om innbetalingen kommer fra en ikke-statlig eller statlig kilde. Det ble i høringen opprinnelig foreslått at endringen kun skulle gjelde innbetalinger fra kilder utenfor statsforvaltningen, med eventuelt unntak for Norges Forskningsråd. Opprinnelig forslag ble formulert slik fordi statlige virksomheter normalt ikke skal foreta utbetalinger til andre statlige virksomheter for bruk i senere budsjettår. Det legges nå i stedet opp til at det i regelverket presiseres at forskuddsbetalinger mellom statlig virksomheter normalt ikke skal forekomme (ved tilføyelser i punkt 4 i rundskriv R-111 *Bruk av belastningsfullmakter og betalinger mellom*

statlige virksomheter). Regelverket endres ellers slik at bruttobudsjetterte statlige virksomheter skal rapportere mottatte forskuddsinnbetalinger som del av mellomværendet med statskassen. Endringen er begrenset til innbetalinger som er knyttet til prosjekter eller andre tidsbegrensede oppgaver. Mottatte forskuddsmidler rapporteres deretter som inntekt til statsregnskapet etter hvert som tilhørende utgifter utbetales (utsatt inntektsføring).

De nye reglene for håndtering av mellomværendet er omtalt i bestemmelsene i forbindelse med henholdsvis grunnleggende prinsipper for årsregnskapet og rapportering til bevilgningsregnskapet (jf. punkt 3.4.2 og 3.5.2). Nærmere regler i tråd med omtalen nedenfor vil bli tatt inn i punkt 5.1.1 i rundskriv R-101 *Statens kontoplan for statsbudsjettet og statsregnskapet*. Konkret legges det opp til at følgende eiendels- og gjeldsposter skal inngå i mellomværendet med statskassen:

- a) Pensjonspremie til Statens pensjonskasse gjennom året, både arbeidsgiverandelen og medlemsandelen, samt eventuell saldo på avstemmingskonto betalt pensjonspremie til SPK (jf. rundskriv R-118)
- b) Fordring på ansatte (for eksempel reiseforskudd) og gjeld til ansatte (for eksempel retur fra bank ved lønnsutbetaling)
- c) Forskuddstrekk (skattetrekk), fagforeningstrekk og andre trekk knyttet til ansatte
- d) Mottatte forskuddsbetalinger knyttet til prosjekter eller andre tidsbegrensede oppgaver¹
- e) Mottatte depositum i forbindelse med utlån av eiendeler eller sikkerhetsstillelse
- f) Utgående og inngående merverdiavgift for virksomheter som har avgiftspliktig omsetning (knyttet til oppgjorte fakturaer på rapporteringstidspunktet)
- g) Differanser på bank, jf. bestemmelsene punkt 3.7.4 andre avsnitt, og uidentifiserte innbetalinger (innbetalinger på arbeidskontoen som ikke kan krysses mot et krav i kunderskontro på rapporteringstidspunktet)

Videre skal midler som virksomheten har plassert utenfor statens konsernkontoordning slik at de ikke samles i Norges Bank, inngå i mellomværendet med statskassen. Dette gjelder kontanter, midler som står på valutakonto og midler der virksomheten har fått unntak til å plassere på andre bankkontoer utenfor konsernkontoordningen. Også midler som virksomheten forvalter på vegne av private og internasjonale organisasjoner mv. (jf. bestemmelsene punkt 3.6.2 og 3.6.3), og som er plassert innenfor statens konsernkontoordning, skal inngå i mellomværendet med statskassen.

Det er gjort en endring i opplistingen over sammenlignet med det som er tatt inn i rundskriv R-9/2018 *Retningslinjer for materialet til regjeringens konferanse i mars om statsbudsjettet for 2020* vedlegg 5 punkt 3. Det som der er bokstav f), og som omhandlet utlegg som virksomheten er pålagt gjennom lov og forskrift, er tatt ut. Dette skyldes at en etter en

¹ For forskuddsinnbetalinger som virksomheten mottar knyttet til henholdsvis prosjekter og tidsbegrensede oppgaver, skal bruttobudsjetterte virksomheter og forvaltningsbedrifter rapportere forskuddsmidler som inntekt til statsregnskapet etter hvert som tilhørende utgifter utbetales (utsatt inntektsføring).

nærmere gjennomgang har kommet til at eksemplene på slike utlegg er få og at disse bør håndteres ved at det innhentes særskilt fullmakt fra Stortinget.

Det var bred tilslutning i høringen til forslaget om å tilgjengeliggjøre en oversikt over unntak basert på stortingsvedtak som resulterer i mellomværende med statskassen. Flere kommenterte imidlertid at en slik oversikt ikke bør inngå i rundskriv R-101, jf. at det er behov for jevnlig oppdatering. På denne bakgrunn legges det opp til at en oversikt over de aktuelle stortingsvedtakene blir publisert på Finansdepartementets nettsider (med en henvisning i rundskriv R-101).

Regnskapsmessig håndtering av pensjonspremie til Statens pensjonskasse (SPK) og retningslinjer for bruk av mellomværendet fremgår av rundskriv R-118 *Budsjettering og regnskapsføring av pensjonspremie for statlige virksomheter fra 2017*. Bruttobudsjetterte virksomheter som allerede før 2017 betalte pensjonspremie til SPK, er ikke omfattet av den forenklete premieordningen beskrevet i R-118. Fra 2020 legges det opp til å endre R-118 slik at også disse virksomhetene skal følge samme regnskapsmessige metode som beskrevet i rundskriv R-118. Konsekvenser av denne endringen er omtalt i Finansdepartementets rundskriv R-9/2018 *Retningslinjer for materialet til regjeringens konferanse i mars om statsbudsjettet for 2020*.

Spørsmål 11: Har departementet kommentarer til den foreslåtte reguleringen av mellomværendet med statskassen?

5 Regulering av utlegg, utgiftsdeling og refusjon av slike utbetalinger

Finansdepartementet sendte i oktober 2017 på høring til departementene og Riksrevisjonen et forslag til [normering av regler for regnskapsmessig håndtering av refusjoner mellom statlige virksomheter](#). Oppfølgingen av høringen er omtalt i Gul bok 2019, avsnitt 8.3, der det blant annet fremgår at det legges opp til at nye regler skal gjelde fra budsjettåret 2020.

Finansdepartementet foreslår i tråd med høringsforslaget at refusjoner av utbetalinger knyttet til utlegg og utgiftsdeling fra statlige virksomheter skal nettoføres, det vil si redusere utgiften som er bokført ved utbetalingen. Forslaget fikk bred tilslutning i høringen. I høringen ble det spurt om det også var behov for å arbeide videre med regnskapsmessig behandling av refusjoner mellom statlige virksomheter og ikke-statlige virksomheter, og det store flertallet av høringsinstansene svarte ja på dette spørsmålet. DFØ har foretatt en gjennomgang av denne problemstillingen, og basert på dette foreslår Finansdepartementet samme regnskapsmessige behandling også for refusjoner fra ikke-statlige motparter. Dette skyldes at det prinsipielt ikke bør være ulik regnskapsmessig behandling avhengig av på hvem som utbetaler en refusjon, og at dette gir den enkleste regnskapsreguleringen. I høringen ble det foreslått at reguleringen skulle fremgå av Finansdepartementets veileder i statlig budsjettarbeid. Etter en fornyet vurdering, blant annet basert på høringsinnspill fra Riksrevisjonen, foreslås det i stedet at reguleringen skal fremgå av bestemmelsene punkt 3.4.2 med detaljering i rundskriv R-101 *Statens kontoplan for statsbudsjettet og statsregnskapet*.

De foreslåtte endringene i bestemmelsene punkt 3.4.2 fremgår av vedlegget. Det legges opp til at følgende tekst tas inn i R-101:

Refusjon av utbetalinger som vedrører utlegg og utgiftsdeling

I noen tilfeller vil det gi et uriktig bilde av det reelle forhold dersom betaling fra en virksomhet inntektsføres av en annen. Det gjelder i tilfeller hvor det ikke på noen måte kan sies å foreligge salg fra den ene til den andre. Salg innebærer at kjøper mot et vederlag enten overtar eiendomsretten til en eiendel som selger eier eller får utført tjenester som selger leverer, enten gjennom selgers egne ansatte eller underleverandører. Et eksempel på situasjoner der det vil gi et uriktig bilde på de reelle forhold å inntektsføre innbetalingen, er når en virksomhet A mottar innbetaling fra en annen virksomhet B som er tilbakebetaling av en utbetaling A har gjort på vegne av B ved oppgjør av betalingsforpliktelse som alene vedrører B (utlegg) eller som vedrører både A og B (utgiftsdeling). I slike tilfeller skal virksomhetene føre innbetalingen som en utgiftsreduksjon. Utgiftsdeling for statlige virksomheter skjer typisk ved reiseutgifter, konferanseutgifter, utgifter til porto og pakking, utgifter til bygging av veier og jernbane, nettverk og IT-infrastruktur samt husleie og andre felles driftsutgifter (som for eksempel elektrisitet og renhold). Dersom en virksomhet fremleier deler av sine lokaler til en annen virksomhet, skal fremleiebetalingen normalt behandles som utgiftsreduksjon.

Refusjon av utbetalinger som vedrører utlegg og utgiftsdeling skal kreves inn så raskt som mulig etter foretatt utbetaling.

Enkelte utbetalinger knyttet til utlegg og utgiftsdeling føres i dag som fordring knyttet mot mellomværendet med statskassen, og tilhørende refusjon føres mot fordringen. Dersom virksomhetene har behov for å videreføre denne praksisen også etter at de nye reglene trår i kraft, må det innhentes romertallsfullmakt fra Stortinget.

Spørsmål 12: Har departementet kommentarer til den foreslåtte reguleringen av refusjoner knyttet til utlegg og utgiftsdeling?

6 Endringer i kravene til bokføring, dokumentasjon og oppbevaring

Kravene til bokføring i bestemmelsene kapittel 4 og 5 bør i utgangspunktet være harmonisert med bokføringsloven med tilhørende forskrift, med nødvendige tilpasninger for statlige virksomheter. En gjennomgang som DFØ har gjort, viser at kravene i all hovedsak er oppdatert iht. endringer i bokføringsloven, med unntak av ny § 10a om dokumentasjon av kontantsalg som kan være relevant også for staten. I tillegg er det noen endringer i bokføringsforskriften der DFØ vil vurdere relevans for staten. Dette gjelder blant annet krav til dokumentasjon av salg av varer og tjenester og utstedelse av salgsdokumentasjon, og krav til dokumentasjon av balansen. Finansdepartementet vil komme tilbake til eventuelle endringer i disse kravene ved senere endringer i økonomiregelverket.

Det er i denne omgang lagt opp til to endringer i kravene til bokføring i økonomiregelverket. For det første er ordet «kommune» endret til «sone» i bestemmelsene punkt 4.4.3 g om spesifikasjon av lønnsopplysningspliktige ytelser. Bakgrunnen for endringen er tilsvarende endringer i bokføringsforskriften § 3-1 nr. 9 og i skattebetalingsforskriften § 5-11-2.

For det andre er det foreslått endringer i bestemmelsene punkt 4.4.9.2 *Elektronisk tilgjengelighet*, først og fremst ved at knyttingen til bruk av applikasjonen er tatt ut av kravet om at bokførte opplysninger skal være tilgjengelig elektronisk i 3 år og 6 måneder etter regnskapsårets slutt. Endringen innebærer en forenkling ved at statlige virksomheter får flere alternativer til hvordan kravet til elektronisk tilgjengelighet skal ivaretas ved skifte av økonomisystem. Ved å åpne for flere og potensielt enklere løsninger vil virksomhetene kunne redusere kostnadene ved skifte av økonomisystem. Det forenklede kravet vil etter Finansdepartementets vurdering fortsatt ivareta formålet med bestemmelsen, som er å tilrettelegge for innsyn og kontroll.

Dagens krav i punkt 4.4.9.2 til elektronisk tilgjengelighet innebærer at virksomheten ved bytte av systemløsning enten må beholde en versjon av det tidligere systemet (applikasjonen) i 3 år og 6 måneder etter regnskapsårets slutt, eller at de bokførte opplysningene konverteres og overføres til det nye systemet, og holdes tilgjengelig der i 3 år og 6 måneder etter regnskapsårets slutt.

Til forskjell fra bestemmelsene punkt 4.4.9.2, inneholder ikke bokføringsloven krav om at de bokførte opplysningene skal kunne «brukes av applikasjonen». I punkt 8 i Norsk bokføringsstandard 3 *Elektronisk tilgjengelighet i 3,5 år* omtales situasjonen med skifte av regnskapssystem. Det fremgår der at de bokføringspliktige virksomhetene har ett alternativ i tillegg til de to som er omtalt for statlige virksomheter. Kravet i bokføringsloven til elektronisk tilgjengelighet kan ivaretas ved at de bokførte opplysningene «overføres til andre former for tabeller, databaser, datavarehus eller lignende, og holdes tilgjengelig der i 3,5 år». Det foreslås altså at det åpnes for å benytte slike løsninger også i staten for å ivareta kravet til elektronisk tilgjengelighet. I bestemmelsene punkt 4.4.9.2 foreslås teksten endret tilsvarende det som gjelder etter bokføringsloven ved at knyttingen til bruk av applikasjonen tas ut.

Ved bruk av det nye alternativet er det en forutsetning at tilgjengeligheten til og muligheten for analyser av de bokførte opplysningene ikke forringes. Dette foreslås tatt inn i bestemmelsen. Videre er det en forutsetning at kontrollsporet mellom pliktig regnskapsrapportering, bokførte opplysninger og dokumentasjon av bokførte opplysninger opprettholdes (det følger av bestemmelsene punkt 4.4.4).

Spørsmål 13: Har departementet kommentarer til forslaget om å endre kravene til elektronisk tilgjengelighet for bokførte opplysninger ved å fjerne knyttingen til bruk av applikasjonen?

7 Krav om å tilby elektronisk faktura ved salg av varer og tjenester

Nye krav om at statlige virksomheter som har salg av varer og tjenester skal tilby elektronisk faktura, ble fastsatt i Finansdepartementets rundskriv R-10/2018 av 15. november 2018. Kravet ble gjort gjeldende fra 1. januar 2019.

Det nye kravet er nå også innarbeidet i bestemmelsene punkt 5.4.2.2. Det fremgår der at virksomheter som selger varer og tjenester til kunder som ikke er privatpersoner, og som i den forbindelse utsteder faktura, skal tilby elektronisk faktura og kreditnota i godkjente standardformater. Hvilke formater som til enhver tid er godkjent, fremgår av Referansekatalogen til Direktoratet for forvaltning og IKT (Difi).

8 Endret beløpsgrense for registrering av eiendeler

Det følger av bestemmelsene punkt 5.3.7 første setning at driftsmidler som enkeltvis har en anskaffelsesverdi over 30 000 kroner, skal registreres. Videre følger det av Statlig regnskapsstandard (SRS) 17 Anleggsmidler punkt 4 at anleggsmidler er varige og betydelige eiendeler som disponeres av virksomheten, og at betydelige eiendeler er eiendeler med anskaffelseskost på 30 000 kroner eller mer (jf. rundskriv R-114 med vedlegg).

I hørings-saken fra Finansdepartementet av 1. oktober 2018 om [forenklinger i de statlige regnskapsstandardene](#) ble størrelsen på beløpsgrensen i SRS 17 og sammenhengen med beløpsgrensen for registrering i bestemmelsene omtalt. Det kom ingen høringsinnspill som var kritiske til vurderingen i hørings-saken av at det er hensiktsmessig at beløpsgrensene i bestemmelsene og i SRS 17 er like. Derimot mente en høringsinstans at beløpsgrensen i bestemmelsene burde heves, slik at også beløpsgrensen i SRS 17 ville bli hevet.

Det foreslås å heve beløpsgrensen i bestemmelsene punkt 5.3.7 for registrering av eiendeler fra 30 000 til 50 000 kroner uten merverdiavgift. Denne beløpsgrensen har vært uendret siden 2003. Beløpsgrensen i SRS 17 vil bli endret tilsvarende og med virkning fra samme tidspunkt som endringen i bestemmelsene. For virksomheter som fører etter SRS vil en høyere beløpsgrense medføre redusert ressursbruk da færre anskaffelser skal balanseføres.

Spørsmål 14: Er 50 000 kroner ekskl. mva en hensiktsmessig ny beløpsgrense for kravet til registrering av eiendeler?

9 Kravene til statlige tilskudd og stønader

Kravene til utforming og forvaltning av statlige tilskudds- og stønadsordninger i bestemmelsene kapittel 6 og 7 er gjennomgått av DFØ med sikte på å rette opp og tydeliggjøre sammenhenger med forvaltningslovens krav til saksbehandling. Dette berører for tilskudd både kravene til fastsettelse av tilskuddsregelverk, jf. punkt 6.2.3 i forslaget, og kravene til behandling av søknader og til tilskuddsbrev, jf. punkt 6.3.2 og 6.3.3. Det er etter kontakt med Justis- og beredskapsdepartementet innarbeidet ny tekst på disse punktene, der det blant annet er klargjort at sentrale deler av tilskuddsregelverket ofte er «forskrift» i

forvaltningslovens forstand, og at avgjørelser om tilskudd som hovedregel regnes som «enkeltvedtak» etter forvaltningsloven. Nærmere informasjon om økonomiregelverkets og forvaltningslovens krav til utforming og forvaltning av statlige tilskuddsordninger finnes i et veiledningsnotat som er tilgjengelig på [DFØs nettsider](#).

Teksten i bestemmelsene kapittel 6 og 7 er også gjennomgått for å få en tydeligere fremstilling og begrepsbruk. Gjennomgangen av kapitlene bygger på erfaringer DFØ har fra blant annet henvendelser fra brukerne i departementer og tilskuddsforvaltere.

Kapittel 6 og 7 har langt på vei lik struktur, noe som er videreført i forslaget ved at endringer i oppbyggingen av kapitlet for tilskudd også er innarbeidet tilsvarende i kapitlet for stønader. Det er samtidig noen forskjeller i innhold mellom de to kapitlene, blant annet på bakgrunn av at stønader ofte er rettighetsbaserte og uten krav til rapportering fra mottakerne. Disse forskjellene er videreført.

Noen kommentarer til forslagene til endringer i bestemmelsene kapittel 6 om tilskudd (omtalen gjelder tilsvarende for kapittel 7 om stønader dersom annet ikke er kommentert):

- Struktur og begrepsbruk er forenklet noe ved at overskriften *Utarbeidelse av en tilskuddsordning* er tatt ut (tidligere nummerert 6.2). En går i stedet rett på omtalen av utforming av tilskuddsordninger (med ny nummerering).
- I punkt 6.2.1 *Hovedelementene i en tilskuddsordning* er det særlig innholdet i bokstav b *kriterier for måloppnåelse* og bokstav c *tildelingskriterier* som er endret for å tydeliggjøre disse begrepene. Det er for øvrig tatt inn en henvisning til punkt 6.2.1 bokstav b i omtalen av informasjon om måloppnåelse i punkt 6.3.6, for å vise sammenhengen mellom kriteriene (indikatorene) og informasjonen som skal innhentes og brukes til rapportering og vurdering av måloppnåelse.
- Punkt 6.2.3 *Fastssettelse av tilskuddsregelverk* inneholder som nevnt ny tekst om forvaltningsloven og forskrifter. For stønader tar teksten i punkt 7.2.3 – som i gjeldende regelverk – utgangspunkt i at stønadsregelverket ofte er nedfelt i lov eller forskrift med hjemmel i lov.
- I punkt 6.2.4.1 *Tilskuddsforvaltere innenfor statsforvaltningen* er oppgavene som kan delegeres fra departementet til statlige virksomheter, omtalt samlet (fatte vedtak om tildeling, foreta utbetaling og foreta kontroll).
- De første underpunktene til punkt 6.3 *Tilskuddsforvaltning* er omstrukturert for å få tydeligere frem kravene i forvaltningsloven til behandling av søknader om tilskudd.
- I punkt 6.3.1 er begrepet *kunngjøring* endret til *utlysning (av tilskuddsmidler)*. Dette er gjort for å skille det tydeligere fra kravene etter forvaltningsloven til å kunngjøre tilskuddsregelverk i form av forskrifter.
- I punkt 6.3.3 er det klargjort at vedtak om tilskudd som hovedregel er enkeltvedtak etter forvaltningsloven. Videre er omtalen i tredje avsnitt av hva tilskuddsbrevet skal inneholde, justert på bakgrunn av anbefalinger i det nevnte veiledningsnotatet om forvaltningslovens og økonomiregelverkets krav til utformingen og forvaltningen av statlige tilskuddsordninger. Herunder er omtalen av frist for mottakeren til å akseptere vilkår tatt ut, da det ikke er aktuelt å be om slik aksept for vilkår som er fastsatt i forskrift. Videre er setningsleddet «med henvisning til

- bevilgningsreglementet § 10 annet ledd» tatt ut, da det har blitt misforstått til å gi hjemmel overfor mottakeren for krav til rapportering.
- I punkt 6.3.4 er begrepet *tilsagn (om tilskudd)* tatt ut og erstattet med det mer presise *vedtak om (innvilgelse av) tilskudd*.
 - I punkt 6.3.6 *Informasjon om måloppnåelse* er teksten omstrukturert og endret for å få bedre frem at informasjonen kan innhentes både fra tilskuddsmottakere og andre kilder. Tekst som gjelder krav til kriteriene for måloppnåelse er tatt ut, da dette gjelder departementenes fastsettelse av hovedelementer i tilskuddsordningen, og ikke tilskuddsforvalters ansvar for innhenting av informasjon. Disse endringene er ikke aktuelle for stønader.
 - Tilføyelsen i siste avsnitt i punkt 6.3.8.1 om opplysninger om betalingsmottakere gjelder transaksjonskontroller og er omtalt overfor i punkt 3.3.
 - I punkt 6.4.1 *Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner* er siste avsnitt om øremerkede tilskudd foreslått tatt ut. Bakgrunnen er at det allerede etter bestemmelsene i punkt 6.3.1 er adgang til å tilpasse utlysningen (kunngjøringen) til at kommuner og fylkeskommuner er avgrensede grupper av potensielle tilskuddsmottakere. Økonomiregelverket inneholder ikke egne krav til utforming av søknader, og regler for klagebehandling er regulert av forvaltningsloven. Denne endringen er ikke aktuell for stønader.
 - Det er i punkt 6.4.2 bokstav a presisert at begrepet «enkelstående tilskudd» som brukes blant annet i punkt 6.1, gjelder tilskudd til navngitte mottakere (til forskjell fra tilskudd som gis innenfor en tilskuddsordning).
 - Punkt 6.4.2 bokstav b er foreslått tatt ut. Innholdet under denne bokstaven skiller seg fra de andre i punktet ved at det ikke gjelder adgang til å avvike fra konkrete krav i punkt 6.2 og 6.3. Innholdet er i stedet en påpeking av en adgang som følger av bestemmelsene punkt 6.2.1 første avsnitt om at utforming av hovedelementene i en tilskuddsordning skal skje etter en konkret vurdering av den enkelte ordningen. Det er ut fra dette adgang til – og forutsatt – at departementet vurderer innrettingen av ordningen blant annet ut fra tilskuddets størrelse. Det følger også allerede av punkt 6.3.8.2 at kontrolltiltak kan tilpasses. For øvrig er formuleringen «uten fullstendig tilskuddsbrev» uklar, blant annet ut fra at forvaltningsloven stiller krav til innhold i enkeltvedtak. Denne endringen er ikke aktuell for stønader.